Diaarinro VN/5492/2022
536/00.01.03/2022TUKES

18.2.2022

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES)

Viite: Yleissopimus 24.8.2000, 53/612/2000; laki ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista (1005/2008); laki eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä (954/2012)
Asia: Tulossopimus rakennustuoteasetuksen, eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetun lain sekä tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annetun lain mukaisesta markkinavalvonnasta vuonna 2022

Tulossopimus

Me allekirjoittaneet sopijaosapuolet olemme sopineet seuraavan tulossopimuksen rakennustuotteiden markkinavalvonnasta vuodelle 2022. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto sitoutuu suorittamaan EU:n rakennustuoteasetuksen (EU) N:o 305/2011, eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetun lain (954/2012) sekä tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annetun lain (1005/2008) mukaista markkinavalvontaa vuonna 2022 liitteenä olevien Rakennustuotteiden markkinavalvonnan toimintasuunnitelman ja Tuotteiden ekologisen suunnittelun ja energiamerkinnän markkinavalvonnan toimintasuunnitelman vuodelle 2022 mukaisesti.

Ympäristöministeriö varaa osaltaan toimintaan yhteensä 1 411 000 euroa. CE-merkittyjen rakennustuotteiden markkinavalvontaan on käytettävissä 751 000 euroa, eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetun lain mukaiseen valvontaan 340 000 euroa sekä tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annetun lain mukaiseen valvontaan 160 000 euroa. Tämän lisäksi on vuoden 2022 toimintaan varattu rakennustuotteiden testauksen osalta 140 000 euroa ja rakennustuoteyhteyspisteen toimintaan 20 000 euroa. Vuodelta 2021 ei ole jäänyt käyttämättä rakennustuotteiden markkinavalvontaan ja tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annetun lain mukaiseen valvontaan varattua rahoitusta.

Ympäristöministeriön puolesta:

Ylijohtaja *Teppo Lehtinen*

Erityisasiantuntija, Rakennukset ja rakentaminen -yksikkö *Kirsi White*

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston puolesta:

Pääjohtaja *Kimmo Peltonen*

Johtaja *Tuiri Kerttula*

LIITTEET

1) Rakennustuotteiden markkinavalvonnan toimintasuunnitelman vuodelle 2022, päivätty 16.02.2022

2) Tuotteiden ekologisen suunnittelun ja energiamerkinnän markkinavalvonnan toimintasuunnitelma vuodelle 2022, päivätty 15.02.2022

Tiedoksi: Työ- ja elinkeinoministeriö

VN/5492/2022-YM-1

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Tämä asiakirja on laadittu ja allekirjoitettu sähköisesti.
Denna handling har upprättats och undertecknats elektroniskt.
This document has been digitally prepared and signed.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
Säkerhets- och kemikalieverket
Finnish Safety and Chemicals Agency

Helsinki
PL 66 (Opastinsilta 12 B)
FI-00521 Helsinki

Tampere
Yliopistonkatu 38
FI-33100 Tampere

Rovaniemi
Valtakatu 2
FI-96100 Rovaniemi

Vaihde / Tel.
+358 29 5052 000
www.tukes.fi
kirjaamo@tukes.fi
Y-tunnus 1021277-9

RAKENNUSTUOTTEIDEN MARKKINAVALVONNAN TOIMINTASUUNNITELMA VUODELLE 2022

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) huolehtii rakennustuoteasetuksen (EU 305/2011) soveltamisalaan kuuluvien rakennustuotteiden sekä eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä (954/2012) annetun lain (tuotehyväksyntälaki) markkinavalvonnasta vuonna 2022 tämän toimintasuunnitelman mukaisesti[1].

Valvonnan kohteena ovat ympäristöministeriön, sisäministeriön sekä liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalaan kuuluvat rakennustuotteet, joiden ominaisuudet on osoitettu yhdenmukaistetun tuotestandardin, eurooppalaisen teknisen hyväksynnän, tuotehyväksyntälain tai EU vastavuoroisen tunnustamisen asetuksen perusteella[2].

Rakennustuotteiden markkinavalvonnan perusteena on maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 181 § (5.11.2021/927) 1 ja 2 mom.

1. Tehtävät

Valvotaan, että markkinoille saatetut rakennustuotteet täyttävät niitä koskevat eurooppalaiset ja kansalliset vaatimukset ja ovat ilmoitettujen suoritustasojen mukaisia

Viestitään markkinavalvonnasta ja tuotteisiin liittyvistä vaatimuksista valmistajille ja tuotteita edustaville tahoille hyödyntäen kotisivuja, toimialayhdistyksiä ja suoraviestinnän keinoja. Viestitään havaituista turvallisuusriskeistä ja yhteiskunnallisesti merkittävistä asioista.

Kehitetään yhteistyötä kunnallisiin rakennusvalvontaviranomaisiin sekä muihin viranomaistahoihin. Ylläpidetään yhteyksiä kansallisiin ilmoitettuihin laitoksiin ja suomalaiseen eurooppalaisia teknisiä hyväksyntöjä myöntävään laitokseen sekä rakennusalan etujärjestöihin.

Osallistutaan rakennustuotteiden standardisointityöryhmiin sekä Euroopan unionin rakennustuotteiden ADCO kokouksiin sekä aktiivisesti sen työryhmiin, ja pyritään vaikuttamaan markkinavalvonnan kehittymiseen Euroopan talousyhteisön alueella.

Huolehditaan markkinavalvonnan henkilöstön rakennusalan asiantuntemuksesta ja pätevyyden ylläpidosta sekä resurssien riittävyydestä. Pidetään luentoja rakennusalan ja sidosryhmien tilaisuuksissa.

[1] Heinäkuun 16 päivästä 2021 eteenpäin tulee noudatettavaksi ns. markkinavalvonta-asetus: (EU) 2019/1020 markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta

[2] EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS (EU) 2019/515, toisessa jäsenvaltiossa laillisesti kaupan pidettyjen tavaroiden vastavuoroisesta tunnustamisesta ja asetuksen (EY) N:o 764/2008 kumoamisesta

2. Tavoitteet 2022

Rakennustuotteiden valvonta kuuluu Tukesin Tuote-yksikön ammattilaistuotteet-ryhmään. Ryhmään kuuluvat rakennustuotteiden ja pelastustoimen laitteiden lisäksi myös räjähteet ja ilotulitteet, vaarallisten aineiden (VAK) kuljetus sekä vaarallisten aineiden säilytykseen soveltuvien säiliöiden markkinavalvonta. Räjähteisiin ja ilotulitteisiin liittyvät asiat ovat työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) ohjauksessa, pelastustoimen laitteet sisäministeriön ohjauksessa (SM) ja VAK-asioista ohjausvastuu on Liikenne- ja viestintäministeriöllä (LVM).

Ryhmän ja rakennustuotteiden valvonnan tavoitteita ohjaavat Tuote-yksikön asettamat tavoitteet. Tuote-yksikön tärkeimmät viisi tavoitetta vuodelle 2022 ovat:

- Vaikuttaminen Tukesin strategiaan tuote- ja palveluvalvonnan näkökulmasta
- Toimintaympäristön muutoksiin reagoiminen, mm. kiertotalous
- Tavoitteena digihankkeiden toteutuminen suunnitelmien mukaisesti (Manta, julkaisualusta, TOLA, Tunnen tuotteeni, SAFE(EU))
- Aktiivinen kansallinen ja EU-vaikuttaminen, myös säädösvalmistelussa
- Säilytetään hyvä työilmapiiri, keskiössä sovitut johtamisen periaatteet

Ammattilaistuotteet -ryhmän tavoitteet vuodelle 2022:

- Lupa-asiat; sähköistäminen ja ketteryys
- Valvonta: vaikuttava ja riskiperusteinen, muu vaikuttaminen; webinaarit, podcast, jne.
- Digikehitys: Manta-projekti, uusi julki-Marek, Teams, Miro
- Yhteistyö: Green Deal- ja akkuverkosto, räjähdetiimi, esinetiimi, palotiimi, jne
- Tukesin strategian päivitys; osallistutaan ja vaikutetaan

Rakennustuotteiden valvonnassa painopisteinä ovat:

- Valvonta; tehokas ja vaikuttava valvonta, viedään suunnitellut valvontahankkeet tehokkaasti ja aikataulussa loppuun. ”Laatu korvaa määrän”
- Vaikuttavuus; yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja näkyvyyden lisääminen, huomioidaan EU:n markkinavalvonta-asetuksen artikla 9:n (yhteiset toimet vaatimusten noudattamisen edistämiseksi) tuomat mahdollisuudet tehdä sidosryhmäyhteistyötä valvonta-hankkeissa
- Digitalisaatio; raportoinnin kehitys
- Säädöstyö; säädösuudistusten seuranta ja osallistuminen valmisteluun: lausunnot, vaikutukset markkinavalvontaprosessiin ja asiakkaiden neuvonta.
- Kiertotalous

Valvonnan perusteemoina ovat ennakointi, riskiperusteisuus, priorisointi sekä opastus ja ohjaus.

Rakennustuotteiden markkinavalvonnan suunniteltuja testauskohteita vuonna 2022 ovat:

- Raidesepeli
- Uusiokiviainekset (mahdollisesti yhteistyöprojekti kemikaaliyksikön ja toimialajärjestön kanssa)
- Muoviputket talousveden johtamiseen
- Paloikkunat tai sisäänkäyntipalo-ovet (mahdollinen EU joint action hanke)
- Talousvesijärjestelmien metalliset liittimet
- Betonin mineraaliset seosaineet
- Betonielementit (mahdollinen pilottiprojekti toimialajärjestön kanssa, kartoitus ja suunnittelu 2022)
- Itsekantavat metalliohutlevypintaiset sandwich-elementit
- Metalliset järjestelmäsavupiiput (jatkoa vuodelta 2021)

Testaushankkeiden laajuus riippuu lopullisesta määrärahasta. Vuoden aikana voi reaktiivisten ilmoitusten perusteella valikoitua myös muiden tuoteryhmien tuotteita testautettavaksi.

Asiakirjavalvonnassa pyritään toteuttamaan

- Haja-asutusalueen jätevesijärjestelmät (aloitettu 2021, saatetaan loppuun 2022)
- Kuluttajille valmiina myytävät pienet piharakennukset (pihasaunat, -vajat)
- Palokatkomassat- ja vaahdot
- Ruuvipaalut

Viestintä- ja neuvontasuunnitelmat:

- Uutiskirjeet rakennusvalvonnoille
- Tiedotteita kuluttajille ja medialle:
    - Lumikuormat
    - Tiedotteita, jotka ovat suunniteltu rakennushankkeeseen ryhtyvälle (kuluttajat) esim. pihasaunojen- ja rakennelmien suunnitelmat ja paloturvallisuuteen sekä rakenteen vakauteen liittyvät vaatimukset
    - Testaushavaintojen perusteella tehtävät tiedotteet
    - Tulisijoja koskevat säädösuudistukset

Rakennustuotteiden ADCOn yhteishanke sähkökaapeleiden testauksesta on saatettu Suomen osalta loppuun. Yhteishanke edelleen jatkuu ja Suomi ohjaa hankkeen puheenjohtajana sen päätökseen sekä tiedottaa hankkeen tuloksista, kun se on päättynyt. Tiedottaminen pyritään tekemään yhtä aikaa kaikissa hankkeeseen osallistuneissa jäsenmaissa. Yhteishanke valmistuu arvioidusti keväällä 2022.

Sykkeen kanssa aloitettua projektia, jossa selvitetään rakennussortumia Suomessa on tarkoitus jatkaa. Nyt on valmiina rakennussortumien datan kerääminen Prontosta ja niiden visualisointi kartalle. Myöhemmin tarkoituksena on laajentaa analyysiä mallintamaan niitä kriittisiä tekijöitä, jotka lisäävät hallien romahduksen riskiä. Tätä voidaan tutkia mm. yhdistämällä tietoja romahduksen ajankohdan hydrologisista muuttujista. Tarkoituksena olisi tunnistaa ne olosuhteet, joissa sortumia tapahtuu, ja tällä tavalla pyrkiä ennustamaan tulevia hallien sortumia reaaliaikaisesti.
Otollisten olosuhteiden toteutuessa voidaan nostaa varautumistasoa ja lisätä tiedotusta sortumien varalta. Tavoitteena on saada reaaliaikainen kartta, jossa ne alueet jossa laskennallinen maksimi lumikuormamitoitus ylittyy sekä missä sortumia on esiintynyt eniten tai on juuri tapahtunut, niin ne alueet värjäytyisi esimerkiksi lämpökartalla punaisella.

Lisäksi jatkamme yhteistyötä STUKin, Väylän, Pelastusopiston (palo-, häkävaroittimet sekä käsisammuttimet) sekä ELY-keskusten, kuntien, pelastuslaitosten ja rakennusvalvonnan kanssa. Myös toimialan järjestöjen kanssa tehdään yhteistyötä. Asiantuntijat osallistuvat aktiivisesti standardoinnin seurantaryhmiin, eri tapahtumiin ja seminaareihin.

3. Erityisiä muutostekijöitä

Vuotta 2022 varjostaa edelleen COVID19 pandemia ainakin vuoden alkupuoliskolla. Tämä vaikuttaa erityisesti kenttävalvontaan sekä jonkin verran hidastaa eri tavoitteiden toteutusta. Tuotetestaukset ja asiakirjavalvonta pystytään todennäköisesti toteuttamaan suunnitellusti.

Rakennustuotteiden uudelleenkäyttö, kierrätys ja materiaalien hyötykäyttö herättää laajenevaa keskustelua. Tuotteiden uudelleenkäytölle etsitään ratkaisuja, joihin Tukes joutuu ottamaan kantaa. Tämä vaatii myös aktiivista yhteistyötä ympäristöministeriön kanssa.

Tukesin henkilöstö jatkaa työntekoa pääosin etäyhteydellä ainakin kevään ajan. COVID19 pandemia aiheuttaa toiminnalle yleisen epävarmuuden.

Standardi- ja säädösmuutokset

EU komission käsittelyjonoon pysähtyneet standardit, niiden sisältöön ja vanhentuneisiin viitestandardeihin liittyvät epäselvyydet hankaloittavat EU:n yhdenmukaista markkinavalvontaa, koska eri jäsenmailla, toimijoilla ja ilmoitetuilla laitoksilla on erilaisia tulkintoja.

EU:n markkinavalvonta-asetus tuli sovellettavaksi 2021. Loppuvuodesta 2021 päivittyi myös maankäyttö- ja rakennuslain markkinavalvontaa koskeva pykälä. Seuraaviin hallinnollisiin päätöksiin täytyy huomioida säädösmuutokset ja huolehtia, että päätösten perusteluissa viitataan lainsäädäntöön oikein. Säädöspohjien valmistelussa on haastetta, koska perustelut markkinavalvonnan toimenpiteille tulevat useasta eri lainsäädännöstä. Käytännössä tilanne edellyttää EU rakennustuoteasetuksen ja EU markkinavalvonta-asetuksen säännösten yksityiskohtaista vertailua ja tulkinnat tulevat muovautumaan erilaisten hallinnollisten tapausten myötä. Jollain aikajänteellä tulkinnat tulevat yhtenäistymään myös EU:n jäsenmaiden välillä.

EU markkinavalvonta-asetuksen myötä ICSMS (Information and communication system for market survaillance) -järjestelmän käyttö tulee pakolliseksi 16.7.2021 eteenpäin. ICSMS on rakennustuotteiden markkinavalvonnassa otettu käyttöön jo aikaisemmin, mutta jatkossa järjestelmän käyttö tulee lisääntymään käyttövaatimuksen myötä.

Tukes on mukana juomavesidirektiivin kansallisen lainsäädännön valmistelussa (talousveden kanssa kosketuksissa olevien tuotteiden markkinavalvonta).

Toiminta

Suomen puheenjohtajuus rakennustuotteiden AdCossa päättyy 1.2.2022 ja uusi puheenjohtaja valitaan kevään kokouksessa toukokuussa.

Suomi edistää AdCo työskentelyssä seuraavia asioita: jäsenmaiden yhtenäiset tulkinnat standardeista, rakennustuoteasetuksen revision markkinavalvontaan liittyvien säädöksien yksinkertaistaminen sekä muuttaminen vastaamaan paremmin markkinavalvonnan prosessia, EU markkinavalvonta-asetuksen tulkintaan liittyvien kohtien yhtenäistäminen, riskiperustaisen arviointityökalun kehitys sekä kiertotalouteen liittyvä tuotteiden uudelleenkäytön huomioiminen.

Vuoden 2021 alusta käynnistyi Tukesissa myös EU markkinavalvonta-asetuksen mukainen yhteyspiste (Single Liaison Office – SLO). Yhteispiste koordinoi markkinavalvontaa Suomessa. Yhteispisteen yhteydessä toimii tuoteyhteispiste ja 1.12.2021 alkaen ympäristöministeriöltä siirtynyt rakennustuoteasetuksen artikla 10 mukainen rakennustuoteyhteispiste. Tukesin AT-ryhmän rakennustuote-tiimin asiantuntijat avustavat rakennustuoteyhteispisteeseen tulevissa neuvontatapauksissa rakennustuoteyhteispistettä.

4. Yhteistyö ministeriön kanssa

Ministeriön ja Tukesin välistä valvonnan seurantaa ja tiedonvaihtoa sekä keskustelua jatketaan lainsäädännön vaikutuksesta markkinavalvontaan ja standardien soveltamiseen liittyvistä linjauksista ja yksityiskohdista. Rakennustuotteiden standardeissa tai ilmoitettujen laitosten toiminnassa havaitut epäkohdat tuodaan ministeriön tietoon. Osallistutaan ministeriön tukiryhmien toimintaan.

5. Resurssit

Ammattilaistuotteiden ryhmäpäällikkö siirtyy uusiin tehtäviin. Virka laitetaan hakuun alkukeväästä 2022 ja väliajalle valitaan Tukesin sisältä määräaikainen ryhmäpäällikkö. YM-rahoitteisen markkinavalvonnan kuluarvio vuodelle 2022 on esitetty liitteessä 1.

Kuluarviossa on huomioitu ympäristöministeriön ja Tukesin yhteisymmärryksessä esitetty muutos määrärahakehyksen korottamiseen 140 000 €:lla tuotetestauksia varten. Tuotetestaus on tärkeä osa markkinavalvontaa. Tuotetestaus on ainoa menettely, jolla voidaan todeta varmuudella, että tuote on vaatimustenvastainen. (päivitettävä/poistettava osa)

6. Suunnittelu ja raportointi

Tukes toimittaa maaliskuun 2023 loppuun mennessä ympäristöministeriölle kertomuksen vuoden 2022 toiminnastaan.

Tukes toimittaa ympäristöministeriölle alustavan seuraavan vuoden toimintasuunnitelmaehdotuksen ja kuluarvion tammikuun loppuun mennessä 2022 tai erikseen sovittavana ajankohtana.

Tukes raportoi ympäristöministeriölle toimintavuoden aikana, jos toiminnassa ilmenee merkittäviä poikkeamia toimintasuunnitelmaan tai kulumenoarvioon nähden.

Ympäristöministeriö informoi Tukesia, jos toimintavuoden aikana ilmenee syytä poiketa toimintasuunnitelmasta.

Liite 1. Menoarvio vuodelle 2022 ja alustavasti vuodelle 2023

CE-merkittävien sekä tuotehyväksyntälain alaisten rakennustuotteiden valvonta

	suunnitelma 2021	suunnitelma 2022	arvio 2023
Määrärahakehys	*1 091 000*	*1 091 000*	*1 231 000**
Tuotetestaus	*100 000*	*140 000*	--
Rakennustuoteyhteyspiste (Fipoint-yhteyspisteelle kohdennettu määräraha)		*20 000*	*20 000*
Yhteensä	***1 191 000***	***1 251 000***	***1 251 000***
Markkinavalvonnan henkilökulut (Ammattilais-tuotteetryhmä)	***540 000***	***540 000***	***540 000***
Markkinavalvonnan muuttuvat kulut	***186 600***	***226 600***	***226 600***
- testautus ja ulkopuoliset arviot	*142 000*	*181 600*	*166 000*
- projekti	--	--	--
- kotisivut ja viestintä	*8 000****	*10 000****	*15 600*****
- matkat	*10 000***	*20 000***	*25 000*
- kenttävalvontamatkat	*6 000*	*15 000*	*20 000*
- määräaikainen henkilö	--	--	--
Muut palvelut	--	--	--
Koulutus	*5 000*	*5 000*	*11 000*
Muut kulut	*15 600****	*2000*	*5000*
Yleiskulut (YK= 86%)	***464 400***	***464 400***	***464 400***
- johto, tukipalvelut, kiinteistö, ICT			
Valvontakulut yhteensä (ei.sis. Fipoint)	***1 191 000***	***1 231 000***	***1 231 000***
Fipoint- yhteyspiste		***20 000***	***20 000***
Kaikki yhteensä		***1 251 000***	***1 251 000***

*Tuotetestauksen 140 000 € (siirretty kehysrahoitukseen 2023)
** ADCOt+ WG 1 ja WG0 kokoukset todennäköisesti läsnäkokouksina
*** SFS-Online sopimus (poistuu 2022 eteenpäin, tehty koko Tukesin sopimus)
**** Rakennustuoteinfo.fi -sivuston siirto Tukes.fi -sivuston alustalle. Tuotekelpoisuustalon siirtäminen
***** Webinaarit

15.2.2022 536/00.01.03/2022

TUOTTEIDEN EKOLOGISEN SUUNNITTELUN JA ENERGIAMERKINTÖJEN MARKKINAVALVONNAN TOIMINTASUUNNITELMA VUODELLE 2022

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) huolehtii ekosuunnitteludirektiivin (2009/125/EY) ja energiamerkintäasetuksen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/1369) ja näiden nojalla annettujen tuotekohtaisten asetusten markkinavalvonnasta vuonna 2022 tämän toimintasuunnitelman mukaisesti. Valvonnan kohteena ovat ympäristöministeriön (YM) sekä työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) hallinnonalaan kuuluvat tuoteryhmät, joille on annettu vaatimuksia Euroopan komission toimesta.

Markkinavalvonnan perusteena on laki tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista (1005/2008), jäljempänä ekosuunnittelulaki. Komissio julkaisee tuotekohtaiset asetukset ja ne ovat jäsenvaltioissa sovellettavaa lainsäädäntöä sellaisenaan. Tällä hetkellä ekosuunnitteluun liittyviä asetuksia on voimassa 31 tuoteryhmälle ja energiamerkintään liittyviä 15 tuoteryhmälle.

Yleisesti asetuksissa rajoitetaan mm. energiankulutusta sekä vaaditaan tiettyjä merkintöjä ja ohjeistusta laajalle joukolle teknisiä laitteita. Asetuksien uudelleentarkasteluissa pyritään myös ottamaan huomioon kiertotalouden näkökulmat. Markkinavalvonnalla pyritään tukemaan talouden toimijoita saattamaan markkinoille vain vaatimustenmukaisia tuotteita sekä poistamaan markkinoille päässeet vaatimusten vastaiset tuotteet. Näin voidaan toteuttaa lain tarkoitusta, eli edistää kestävää kehitystä parantamalla energiatehokkuutta ja ympäristönsuojelun tasoa. Näin voidaan myös varmistaa toiminnanharjoittajien tasapuoliset kilpailuolosuhteet Suomen markkinoilla.

1 TEHTÄVÄT

Valvonta

Tukes valvoo, että markkinoille saatetut ekosuunnittelulain soveltamisalaan kuuluvat tuotteet vastaavat niitä koskevien tuoteryhmäkohtaisten asetusten vaatimuksia.

Valvontaa tehdään riskiperusteisesti ja takavuosina se on kohdistunut pääasiassa kuluttajatuotteisiin, ja niiden maahantuojiin ja jakelijoihin. Suomalaisten valmistajien kanssa markkinavalvontatoimet ovat olleet pääasiassa neuvontaa ja opastusta.

Vuonna 2022 tavoitteena on

- kehittää edelleen suurten B2B-tuotteiden ja paikalla koottavien tuotteiden valvontaa.
- jatkaa vuonna 2021 aloitettua puhallin-projektia, jonka testaustulokset valmistuivat joulukuussa 2021 (puhallinasetus 327/2011).
- testauttaa YM:n kanssa erikseen sovittavan tuoteryhmän tuotteita syksyllä 2022
- aktiivisesti viestiä kiinteän polttoaineen tilalämmittimien asetuksen 1.1.2022 voimaan astuneista tiukentuneista vaatimuksista ja lisätä valmistajien ymmärrystä

- tehdä yhteistyötä komission ja muiden jäsenvaltioiden kanssa, että kiinteän polttoaineen tilalämmittimien asetusten sanamuodot tulkitaan oikein ja samalla tavalla kaikissa jäsenmaissa
- osallistua komission järjestämään yhteiseen testausprojektiin, missä on tarkoitus valita 11 tuoteryhmästä 1-2 kategoriasta tuotteita yhteiseen tuotetestaukseen. Suomi osallistuu ainakin vesi-ilmalämpöpumppujen (air to water vapour compression electrical heat pumps) testaukseen.
- tarkastaa energiamerkinnät myymälöistä noin 2500 tuotteesta
- valvoa energiamerkintöjä myös nettikaupoissa ja EPREL-tietokannassa

Valvontakäynneillä tiedotetaan ja neuvotaan tarpeen mukaan nykyisistä ja tulevista vaatimuksista. Valvontakäyntejä toteutetaan sähkölaitteiden turvallisuus-, EMC-, RoHS- ja energiamerkintävalvonnan kenttävalvontakäyntien yhteydessä sekä tarvittaessa myös erillisinä käynteinä.

Tukes teettää LVD-testien yhteydessä mittauksia tuotteiden lepotilan tehonkulutuksesta. Vuonna 2021 tämä tehtiin 57 tuotteelle. Arvio vuoden 2022 seulontatesteistä on vähintään 60. Lisäksi lamppujen seulontatestejä voidaan tehdä Tukesin mittauslaitteistolla. Seulonnan perusteella ei tehdä tuotteen vapaata liikkuvuutta rajoittavia päätöksiä, vaan sen perusteella saadaan perusteltu syy pyytää valmistajalta tai maahantuojalta selvitys vaatimusten täyttymisestä. Epäselvissä tapauksissa mittaukset tehdään testauslaitosten toimesta. Tarvittaessa käytetään laissa säädettyjä keinoja vaatimustenvastaisten tuotteiden poistamiseksi markkinoilta. Vuodesta 2019 lähtien talouden toimijoille on selkeämmin tuotu esiin mahdollisuus vapaaehtoisiin toimiin Tukesin yhteydenoton jälkeenkin.

Markkinoita rajoittavista päätöksistä kerrotaan kansallisesti Tukesin verkkosivuilla (marek.tukes.fi) ja kansainvälisesti Euroopan markkinavalvontarekisterissä (ICSMS). Näitä ei ole viime vuosina tehty. Päätökset edellyttäisivät neljän tuoteyksilön testauttamista (1+3 malli), joka ei ole tarkoituksenmukaista koska yksi testi voi maksaa 15.000 euroa ja yleensä maahantuojat tekevät korjaavat toimet heti ensimmäisestä testituloksesta kuultuaan, jotta he säästäisivät ylimääräiset testikulut.

Viestintä

Ekosuunnittelulaista ja sen vaatimuksista viestitään edelleen vuonna 2022. Ekosuunnittelun ja energiamerkintöjen omia internetsivuja (www.ekosuunnittelu.info) päivitetään yhteistyössä Energiaviraston kanssa tarpeen mukaan. Toiminnanharjoittajille annetaan neuvontaa puhelimitse, sähköpostilla, uutiskirjeellä sekä Tukesin ja sidosryhmien tapahtumissa ja tilaisuuksissa esitelmöimällä sekä webinaarien muodossa. Kenttätarkastajat jakavat toiminnanharjoittajille kenttävalvontakäyntiensä yhteydessä tietoa internet-sivuston olemassaolosta sekä muuttuneista energiamerkinnöistä.

Vuoden 2022 aikana keskitytään viestimään erityisesti kiertotalouteen liittyvistä näkökulmista, kuten

- ekosuunnitteluasetuksista tulevat kiertotalousvaatimukset
- käytettyjen laitteiden myynti, ostaminen ja kierrätys
- vuokraustoiminta
- lainaaminen
- korjaaminen ja
- uusiokäyttö.

Tukes julkaisi vuonna 2021 Tunnen tuotteeni –järjestelmässä avoimen oppimisympäristön, jossa kerrotaan myös ekosuunnittelu- ja energiamerkintävaatimuksista. Tunnen tuotteeni -järjestelmä on tarkoitettu erityisesti yrityksille, jotka valmistavat, maahantuovat tai jakelevat kulutustavaroita (lelut, henkilönsuojaimet, kaasulaitteet, koneet, sähkölaitteet, yleiset kulutustavarat). Järjestelmällä voi testata tai kartuttaa yrityksen osaamista.

Tutkimus- ja kehitystoiminta

Osallistutaan ekosuunnittelu- ja energiamerkintävalvojien eurooppalaisiin ja pohjoismaisiin yhteistyökokouksiin ja tapauskohtaisesti yhteistyöprojekteihin. Vuonna 2022 Tukes osallistuu myös EEPLIANT3:n osaprojekteihin, kuten järjestämään lyhyen virkamiesvaihdon (jos koronatilanne sallii). Jatkuva projekti on Nordsyn (Pohjoismainen yhteistyö, useita aliprojekteja, mm. NordCrawler jossa on kehitetty automaattinen tietoa internetistä keräävä ohjelmisto). Erityisesti AdCo- markkinavalvontakokouksissa keskustellaan EU-tason tutkimus- ja kehitystoiminnasta sekä lainsäädännön tulkinnasta.

Yhteistyötä jatketaan aktiivisesti kansallisten sidosryhmien kanssa. Valvontajärjestelmää sekä tehokkaita keinoja viestin välittämiseen kotimaisille toimijoille kehitetään entisestään.

Vuonna 2022 osallistutaan aktiivisesti kansallisen ekosuunnittelulain ja -asetuksen uudistustyöhön. Valvonnan tehostamiseksi toivotaan seuraamusmaksun lisäämistä hallinnollisiin toimenpiteisiin. Hallinnollisen sanktion käyttämistä puoltaa etenkin se, että hallinnollisen ohjauksen keinoja tai rikkomuksen johdosta määrättäviä muita hallinnollisia seuraamuksia ei voida pitää riittävinä tai tarkoituksenmukaisina, mutta rikkomusten laatu ei ehdottomasti edellytä rikosoikeudellisen järjestelmän käyttöä.

Osallistutaan valmisteluvaiheessa olevien ekosuunnittelu- ja energiamerkintäasetusten käännösten tarkastusprosessiin ainakin YM:n tuotealueilla, tarvittaessa myös Energiaviraston tukena. Tällä pyritään varmistamaan, että varsinkin teknisten seikkojen käännökset ovat tarkkoja ja oikein.

2 TUOTERYHMIEN JAKAUTUMINEN TEM:N JA YM:N SUHTEEN

Liitteessä 1 on taulukoituna kaikki ekosuunnittelulain alaiset tuoteryhmäkohtaiset asetukset jaettuna niiden vastuuministeriöiden mukaan. Taulukossa on asetusten ensimmäisten vaatimusten voimaanastumispäivä.

3 HENKILÖSTÖ JA OSAAMINEN

Markkinavalvonnassa hyödynnetään Tukesin laajaa markkinavalvontakokemusta sekä ammattitaitoista henkilöstöä. Ekosuunnittelu- ja energiamerkintöjen markkinavalvonnan suhteen tehdään yhteistyötä esimerkiksi Tukesin ammattilaistuoteryhmän kanssa. Testauksissa käytetään omia seulontalaitteita sekä tarvittaessa kaupallisia testauslaboratorioita. Osaamista laajennetaan osallistumalla sopiviin koulutuksiin ja seminaareihin.

4 RESURSSIT

Työhön on varattu yhteensä 3 htv:tä, joista 2 htv ylitarkastajilta ja kenttätarkastajilta 0,5 htv. Loppuosa muodostuu toimistohenkilöstön, hallinnon ja johdon työpanoksesta. Henkilöstö- ja yleiskulujen lisäksi kuluja syntyy matkustuksesta, tuotehankinnoista sekä kaupallisilla testauslaboratorioilla teetetyistä

testauksista. Yhteenlasketut kulut ovat 100 000 euroa / htv. YM:n osoittama erillinen määräraha tuotetestaukseen kohdennetaan siihen tuoteryhmään, joka sovitaan myöhemmin (touko-kesäkuussa) erikseen.

Liite 1. Tuoteryhmäkohtaiset toimeenpanosäädökset jaettuna vastuuministeriöiden mukaan

	Ekosuunnittelu			Energiamerkintä		
	asetus nro	**tuotepääryhmä**	**voimaan**	**asetus nro**	**tuotepääryhmä**	**voimaan**
Työ- ja elinkeinoministeriö	1275/2008	Lepovirtakulutus	7.1.2010	60/1996	Kuivaava pyykinpesukone	20.10.1996
	107/2009	Digiboksit	25.2.2010	203/1996	Kotitalouksien kuivaus-rummut	1.10.1996
	932/2012	Kotitalouksien kuivausrum-mut	1.11.2013	895/1997	Kotitalouksien kuivaavat pyykinpesukoneet	1.2.1998
	617/2013	Tietokoneet ja tietokonepal-velimet	1.7.2014	1052/2002	Sähköuunit	1.7.2003
	666/2013	Pölynimurit	1.9.2014	392/2012	Kotitalouksien kuivaus-rummut	29.5.2013
	801/2013 muutos	Lepovirtakulutus ja televisiot	1.1.2015	874/2012	Sähkölamput ja valaisimet	1.9.2013
	66/2014	Uunit, keittotasot ja liesituu-lettimet	20.2.2015	65/2014	Uunit ja liesituulettimet	1.1.2015
	548/2014 muutos	Muuntajat	1.7.2015	518/2014	Sähköinen energiamerkintä ja tuoteseloste	1.1.2015
	2015/1095	Ammattikäytön kylmä- ja pakastesäilytyskaapit	1.7.2016	2015/1094	Ammattikäytön kylmä- ja pakastesäilytyskaapit	1.7.2016
	2019/424	Serverit	1.3.2020	2019/2018	Kylmälaite myyntitoimin-nolla	1.3.2021
	2019/1782	Ulkoiset tehonlähteet	1.4.2020	2019/2014	Pyykinpesukoneet	1.3.2021
	2019/1784	Hitsauslaitteet	1.1.2021	2019/2016	Kylmälaitteet	1.3.2021
	2019/2023	Pyykinpesukoneet	1.3.2021	2019/2015	Valonlähteet	1.9.2021
	2019/2024	Kylmälaite myyntitoiminnolla	1.3.2021	2019/2013	Näytöt	1.3.2021
	2019/2019	Kylmälaitteet	1.3.2021	2019/2017	Kotitalouksien astianpe-sukoneet	1.3.2021
	2019/2021	Näytöt	1.3.2021			
	2019/2022	Kotitalouksien astianpesuko-neet	1.3.2021			
	2019/1781	Sähkömoottorit	1.7.2021			
	2019/2020	Valonlähteet	1.9.2021			

Ympäristöministeriö	641/2009	Kiertovesipumput	1.1.2013	1271/2002	Kotitalouksien ilmastointilaitteet	1.7.2003
	327/2011	Puhaltimet	1.1.2013	626/2011	Huoneilmastointilaitteet ja -tuulettimet	1.1.2013
	206/2012	Huoneilmastointilaitteet ja -tuulettimet	1.1.2013	811/2013	Tilalämmittimet, yhdistelmälämmittimet ja kokoonpanot	26.9.2015
	547/2012	Vesipumput	1.1.2013	812/2013	Vedenlämmittimet, kuumavesisäiliöt ja kokoonpanot	26.9.2015
	622/2012 muutos	Kiertovesipumput	1.1.2013	518/2014	Sähköinen energiamerkintä ja tuoteseloste	1.1.2015
	813/2013	Tilalämmittimet ja yhdistelmälämmittimet	26.9.2015	1254/2014	Asuinrakennusten ilmanvaihtokoneet	1.1.2016
	814/2013	Vedenlämmittimet ja kuumavesisäiliöt	26.9.2015	2015/1187	Kiinteän polttoaineen kattilat	1.1.2020
	1253/2014	Ilmanvaihtokoneet	1.1.2016	2015/1186	Paikalliset tilalämmittimet	1.1.2018
	2015/1188	Paikalliset tilalämmittimet	1.1.2018			
	2015/1189	Kiinteän polttoaineen kattilat	1.1.2020			
	2015/1185	Kiinteän polttoaineen paikalliset tilalämmittimet	1.1.2022			
	2016/2281	Ilmalämmitys- ja jäähdytystuotteet, konvektorit	1.1.2018			